

Elina Linna

**TANSSIKASVATUS JA LUOVA LIIKUNTA LAPSEN KO-
KONAISSVALTAISEN KASVUN JA KEHITYKSEN VAH-
VISTAJINA VARHAISKASVATUKSESSA**

Toiminnallisena opinnäytetyöprojektina

Joulumaa-tanssisatu

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Marraskuu 2014

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Marraskuu 2014	Tekijä/tekijät Elina Linna
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi TANSSIKASVATUS JA LUOVA LIIKUNTA LAPSEN KOKONAISVALTAISEN KASVUN JA KEHITYKSEN VAHVISTAJINA VARHAISKASVATUKSESSA. Toiminnallisena projektina Joulumaa-tanssisatu.		
Työn ohjaaja Kirsi Herranen-Somero, Marja Savolainen		Sivumäärä 34
Työelämäohjaaja Pia Varuhin-Palo		
<p>Toiminnallisessa opinnäytetyössä tarkastellaan tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan merkitystä lapsen psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen kasvun ja kehityksen vahvistajina. Opinnäytetyön toteutus koostui tanssituntien ohjauksesta 7-11-vuotiaille lapsille Haapavedellä syyslukukauden 2013 aikana ja Joulumaa-tanssisadun toteuttamisesta ja esittämisestä Ylivieskan Akustiikkasalissa joulukuussa 2013, projektin raportoinnista sekä toiminnallista projektia tukevasta tietoperustasta.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin yhdessä Jokihelmen opiston sekä Centria-ammattikorkeakoulun kanssa. Opinnäytetyön tavoitteita olivat elämyksen tarjoaminen lapsille, lasten kulttuurin näkyväksi tekeminen sekä lasten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehyksestä sekä toiminnallisen projektin raportoinnista ja arvioinnista.</p>		
Asiasanat Luova liikunta, taidekasvatus, tanssikasvatus, varhaiskasvatus		

ABSTRACT

Unit Centria University of Applied Sciences	Date November 2014	Author/s Elina Linna
Degree programme Degree programme in Social services		
Name of thesis DANCE EDUCATION AND CREATIVE PHYSICAL EXERCISE IN SUPPORTING CHILDREN'S COMPREHENSIVE GROWTH AND DEVELOPMENT. Functional thesis : Christmas land-dance story		
Instructor Kirsi Herranen-Somero, Marja Savolainen		Pages 34
Supervisor Pia Varuhin-Palo		
<p>In this functional thesis the objective was to study how dance education and creative physical exercise can uphold children's physical, mental and social growth and development. The practical part of this thesis was carried out by conducting dance lessons for 7-11 years old children in autumn 2013. Together with children a dance story called Christmas land was created and it was played in Ylivieska Akustiikkahall in December 2013. In the theory part the focus is on the importance of dance education and creative physical exercise.</p> <p>This thesis was carried out in co-operation with Centria University of Applied Sciences and Jokihelmi institute. The objectives of the thesis were to create a great experience for children, to strengthen children's culture and to develop children's social, emotional, physical and cognitive skills.</p> <p>The thesis consists of theory and reporting and evaluating the practical project.</p>		

Key words

Art education, creative physical exercise, dance education, early childhood education

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	3
2.1 Tausta ja lähtötilanne	3
2.2 Tarkoitus ja tavoitteet	4
2.3 Aikataulu ja eteneminen	5
3 LIIKKUMINEN SEKÄ TAITEELLINEN KOKEMINEN LAPSEN LUONTAISINA TAPOINA TOIMIA	7
3.1 Liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen	7
3.2 Sosiaalipedagoginen näkökulma lapsen liikkumiseen sekä taiteelliseen kokemiseen	9
3.3 Varhaiskasvattajan rooli	10
4 TANSSIKASVATUKSEN JA LUOVAN LIIKUNNAN MONET ULOTTUVUUDET VARHAISKASVATUKSESSA	12
4.1 Fyysinen ulottuvuus	12
4.2 Psyykinen ulottuvuus	13
4.3 Sosiaalinen ulottuvuus	14
5 JOULUMAA -TANSSISADUN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN	16
5.1 Tanssisadun suunnittelu	16
5.2 Tanssisadun toteutus	18
6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN	20
6.1 Fyysiset tavoitteet	21
6.2 Psyykkiset tavoitteet	21
6.3 Sosiaaliset tavoitteet	22
7 PROJEKTIN ARVIOINTI	24
7.1 Projektista saatu palaute	24
7.2 Oman oppimisen arviointi	26
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA	29
8.1 SWOT-analyysi tanssikasvatuksen sekä luovan liikunnan käytöstä varhaiskasvatuksessa	29
8.2 Yhteenveto	31
LÄHTEET	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on Tanssikasvatus ja luova liikunta lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen vahvistajina varhaiskasvatuksessa – toiminnallisena opinnäytetyöprojektina Joulumaa-tanssisatu. Opinnäytetyö oli toiminnallinen opinnäytetyö, johon sisältyi tanssituntien ohjausta 7-8-vuotiaille lapsille syyslukukauden 2013 aikana. Syyslukukauden aikana mukaan liittyi vielä pieni ryhmä 9-11-vuotiaita tyttöjä. Projekti huipentui Joulumaa-tanssisadun näytökseen Ylivieskan Akustiikkasalissa 14.12.2013. Työelämänohjaajanani projektin ajan toimi tanssitaiteen maisteri, Jokihelmen tanssikoulun opettaja Pia Varuhin-Palo ja projektiin osallistuneet lapset kuuluivat Jokihelmen opiston nykytanssi 1 – ryhmään. Projekti toteutettiin yhteistyössä Jokihelmen opiston ja Centria-ammattikorkeakoulun kanssa.

Opinnäytetyöni koostuu opinnäytetyön raportoinnista sekä sen ympärille kootusta teoreettisesta viitekehyksestä. Toiminnallisessa opinnäytetyössäni tarkastelen miten tanssikasvatus ja luova liikunta vaikuttavat lapsen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaalisen kasvuun ja kehitykseen sekä liikkumista ja taiteellista kokemista lapsen luontaisina tapoina toimia. Tavoitteinani oli tarkastella tanssin ja luovan liikunnan vaikutusta lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehitykseen, tehdä näkyväksi lasten omaa kulttuuria sekä tarjota lapsille ikimuistoinen elämys.

Tämä toiminnallisen opinnäytetyöni raportti pohjautuu vahvasti Varhaiskasvatussuunnitelmaan (2005) ja sitä täydentävään asiakirjaan: Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa – iloa, ihmettelyä ja tekemistä (Ruokonen, Rusanen, Välimäki (toim.), 2009).

Opinnäytetyössäni perehdyn liikkumiseen sekä taiteelliseen kokemiseen lapsen luontaisina tapoina toimia, tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan moniin ulottuvuuksiin. Lisäksi tarkastelen tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan merkitystä lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukijoina. Painopiste on kuitenkin toiminnallisen projektin eli Joulumaa -tanssisadun toteuttamisen raportoinnissa ja arvioinnissa.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

2.1 Tausta ja lähtötilanne

Jo ensimmäisen päiväkodissa suorittamani harjoittelun jälkeen päätin, että haluan toteuttaa opinnäytetyöni liittyen lasten luovaan liikuntaan ja tanssikasvatukseen, sillä koin, että luovaa liikuntaa sekä tanssia ei hyödynnetä päiväkodeissa riittävästi. Päätin toteuttaa toiminnallisen opinnäytetyön hyödyntäen omaa harrastuneisuuttani ja tanssitaustaani osoittaakseni, että tanssikasvatusta ja luovaa liikuntaa on mahdollista toteuttaa myös varhaiskasvatuksen alueella.

Mielestäni monipuolisen taidekasvatuksen sekä luovan liikunnan toteuttamisen tulisi kuulua kiinteänä osana jokapäiväiseen varhaiskasvatukseen. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31. artiklassa onkin todettu seuraavasti:

1. Sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteeseen.
2. Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin. (Lapsen oikeuksien sopimus 1989, 31.artikla).

Työskennellessäni eri päiväkodeissa olen kuitenkin huomannut, että taidekasvatus painottuu lähinnä kädentaitoihin, askarteluun ja kuvataiteisiin, kun taas juuri tanssikasvatus ja luova liikunta jäävät hyvin vähäisiksi. Joissain päiväkodeissa näitä taidekasvatuksen osa-alueita ei toteuteta lainkaan. Tanssi on kuitenkin lapselle hyvin luontainen tapa ilmaista itseään ja lapsen psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset taidot kehittyvät niin tanssin, kuin luovan liikunnankin myötä. Jokaisella lastentarhanopettajalla on mahdollisuus toteuttaa niin tanssikasvatusta, kuin

luovaa liikuntaakin monipuolisesti työpaikallaan – se ei vaadi tanssinopettajan tutkintoa tai liikunnan ohjauksen erikoiskursseja.

Myös varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että lasten taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen tulisi toteutua päivähoitossa taidekasvatuksen kaikilla osa-alueilla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on jopa julkaissut varhaiskasvatussuunnitelmaa täydentävän julkaisun *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa – iloa, ihmettelyä ja tekemistä* (Ruokonen, Rusanen, Välimäki (toim.), 2009). Julkaisussa painotetaan lasten oman kulttuurin esille tuomista ja näkyväksi tekemistä. Usein aikuinen sanelee ehdot ja raamit, joiden mukaan lasten on toimittava. Halusin toiminnallisessa opinnäytetyössäni hieman rikkoa tätä näkökulmaa ja antaa lapsille mahdollisuuden vaikuttaa tanssisadun lopputulokseen. Esityksessä oli tilaa improvisaatiolle, ja isommat lapset saivat osallistua koreografian tekemiseen. Näin aikuinen sai nähdä vilauksen taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen maailmaa lapsen silmin.

2.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan avulla tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Toisena tavoitteena oli havainnoida tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan vaikutusta lapsen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin ja tarjota lapsille unohtumaton elämys. Koin tärkeäksi lasten kulttuurin esille tuomisen, joten lasten oma kädenjälki näkyikin vahvasti projektini toteutuksessa.

Tärkein oli rohkaista lapsia ilmaisemaan itseään tanssin ja liikunnan avulla. Koin mielekkääksi myös projektin elämyksellisyyden ja tavoitteenani oli tarjota lapsille unohtumattomia hetkiä niin harjoitusten, kuin esityksen aikana. Halusin myös

rohkaista varhaiskasvattajia käyttämään tanssikasvatusta ja luovaa liikuntaa lasten sosiokulttuurisen innostamisen sekä itseilmaisun välineenä osoittamalla, että ei tarvitse olla ammattilainen toteuttaakseen tanssituokioita- ja projekteja. Mielikuvitus ja innostus riittävät viemään pitkälle.

2.3 Aikataulu ja eteneminen

Idea toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyi tammikuussa 2013. Kevään 2013 aikana tiedustelin mahdollisesta yhteistyömahdollisuudesta Jokihelmen opiston kanssa. Jokihelmen opistossa projekti-ideani otettiin innostuneesti vastaan ja he suostuivat yhteistyöhön toiminnallisen opinnäytetyöni toteuttamisen mahdollistamiseksi. Syksyllä 2013 Centria-ammattikorkeakoulun sekä Jokihelmen opiston edustajat allekirjoittivat opinnäytetyösopimuksen. Syksyllä 2014 pääsin konkreettisesti toteuttamaan suunnitelmaani ja syyslukukausi kului käytännön asioita, kuten Akustiikkasalin varausta ja rahoitusta järjestäessä sekä mainonnan toteutusta pohtiessa. Eniten aikaa kuitenkin vei tanssituntien suunnittelu ja esityksen valmistus.

Esitys toteutettiin Ylivieskan Akustiikka-salissa 14.12.2013 ja sitä edelsi 12 harjoituskertaa sekä yksi ylimääräinen kenraaliharjoitus. Palautekyselyt lähetin jokaiseen perheeseen tammikuussa ja vastauksia sain tasaiseen tahtiin kevään 2014 aikana.

Aloitin toiminnallisen opinnäytetyön raportin kirjoittamisen samaan aikaan, kun aloitin projektin syksyllä 2013. Tuolloin keskityin lähinnä tavoitteiden kirjaamiseen ja sen pohtimiseen, mitä haluan projektillani saavuttaa. Opinnäytetyöni valmistumista hidasti Saksassa vietetty harjoittelujakso, jonka aikana

opinnäytetyöhön perehtyminen oli vähäistä. Valmiin opinnäytetyön palautin marraskuussa 2014. Yhteensä aikaa toiminnallisen opinnäytetyön suunnitteluun ja toteutukseen sekä raportin kirjoittamiseen kului siis lähes tasan vuosi.

KUVIO 1. Joulukeijutanssi.

3 LIKKUMINEN SEKÄ TAITEELLINEN KOKEMINEN LAPSEN LUONTAISINA TAPOINA TOIMIA

3.1 Liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen

Kephartin (1968) mukaan lapsen liikunnallinen ja motorinen kehitys ovat avaintekijöitä kaiken muun kehityksen mahdollistamiselle. Lapsen liikunta voidaan jakaa itsestään lähtevään, omaehtoiseen, ennalta suunnittelemattomaan liikuntaan ja ohjattuun liikuntaan (Asanti & Sääkslahti 2010, 85). Tanssin ja luovan liikunnan kautta varhaiskasvatuksessa voidaan parhaimmillaan hyödyntää molempia, sekä spontaania että luovaa liikuntaa.

Lapsi on luotu liikkumaan ja se on lapselle uusien asioiden ja taitojen oppimisen edellytys. Liikkuminen on välttämätöntä myös lapsen normaalin fyysisen kehityksen kannalta, sillä se on pohja luuston, lihaksiston ja jänteiden kehittymiselle ja vahvistumiselle. Lapsen liikkussa säännöllisesti elimistön kasvua kiihdyttävä kuormittuminen on luonnollista ja elimistöä monipuolisesti vahvistavaa. (Asanti & Sääkslahti 2010, 85.)

Tanssi ja luova liikunta vahvistaa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä niin psyykkisellä, fyysisellä kuin sosiaalisella alueella. Lapsi kehittyy niin yksilönä, kuin ryhmän jäsenenä liikunnallisten ja taiteellisten kokemusten kautta. Lapsi saa myös positiivisia vaikutteita, jotka vaikuttavat hänen myöhempään suhtautumiseensa liikuntaan ja taidemieltymyksiin. Liikkuminen on taiteellisen kokemisen ohella määritelty yhdeksi lapsen luontaisista tavoista toimia. Liikunta on pohja terveen itsetunnon kehittymiselle ja liikkuessaan lapsi ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,

22–24.) Tähän ajatukseen voi kiteyttää sen, miksi halusin lähteä toteuttamaan tämän kaltaista liikuntaan pohjautuvaa opinnäytetyötä. Olen myös työssäni päiväkodissa konkreettisesti havainnut, kuinka suuri tarve varhaiskasvatusikäisellä lapsella on liikkua ja koenkin sen olevan oiva kanava purkaa ylimääräistä energiaa, jota alle kouluikäisellä lapsella riittää.

Tanssin historian juuret lähtevät jo muinaisaikojen uskontojen rituaaleista ja ihminen on tanssinut jo vuosituhanten ajan. Mielestäni olisikin hyvin luontevaa käyttää tanssia kasvatukselliseen tarkoitukseen. Tanssi itsessään on kokonaisvaltainen, inhimillinen ja kulttuurisesti arvokas toiminta. (Aho, 2010.) Tanssissa yhdistyy fyysinen kehitys, kehonhallinnan lisääntyminen, toisten huomioimisen myötä tapahtuva sosiaalinen kasvu sekä henkisen hyvinvoinnin lisääminen. Kasvatuksellisen tanssin käsitettä käytetään muun muassa koulumaailmassa (Viitala, 1998. 13). Käsite sopisi mielestäni erinomaisesti myös varhaiskasvatuksessa käytettäväksi.

Luovan liikunnan toteuttamisessa painotetaan lapsen liikkumisen luovuutta. Liikkuminen on tutkimista, jonka avulla lapsi tutustuu ja osallistuu ympäröivään maailmaan. Ohjaava aikuinen ei suinkaan ole aina näyttämässä lapselle mallia, vaan lapsi saa toteuttaa itseään omaehtoisesti. Näin tuetaan lasta kulttuurin luoja ja näin lapset saavat oman kokemusmaailmansa näkyville. (Anttila, 17–18.) Luovan liikunnan kautta lapsi pääsee siis kuvailemaan mielenmaisemaansa liikkeiden, esimerkiksi tanssin, avulla. Taidetta voidaankin pitää lapsen elämänilmauksena, johon integroituu niin päiväkodin ja koulun arki, kuin lapsuuden suurimpia juhlahetkiäkin. (Ruokonen 2005/2006, 11.)

3.2 Sosiaalipedagoginen näkökulma lapsen liikkumiseen sekä taiteelliseen kokemiseen

Sosiaalipedagogiikalla tarkoitetaan soveltavaa ja käytännöllistä toimintaa, jonka tavoitteena on auttaa ihmistä liittymään osaksi yhteiskuntaa ja omaa lähiverkostoaan. Sosiaalipedagogisen työn lähtökohta on ongelmien ja vaikeuksien ennaltaehkäisyssä. Tarkoituksena on tukea yksilöitä ja ryhmiä itsestään vastuuta ottaviksi yhteiskunnan kansalaisiksi. Sosiaalipedagogisessa työssä korostuvat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämyksellisyys. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 108–110.)

Länsimaisessa käsityksessä ruumista ja kehoa pidetään itsestään selvänä, oppimisen kannalta merkityksettömänä elementtinä. Holistinen näkemys ihmisestä kuitenkin ymmärtää mielen ja kehon yhteyden ja vaikutuksen oppimiseen. Kehollinen ilmaisu kuuluu ilmaisulliseen pätevyYTEEN, jonka menetelmien avulla kasvattaja eläytyy lapsen kokemusmaailmaan ja auttaa tätä löytämään itsestään uusia alueita. Keholliset liikkeet ovat henkilökohtaisia ja ilmaisevat yksilön ainutlaatuisuutta. Alle kouluikäinen liittyy liikkeet luonnostaan ajatteluunsa ja tunteisiinsa. Liikkuminen on lapselle luonnollinen tapa ilmaista itseään myös sosiaalipedagogisesta näkökulmasta tarkasteltuna. (Rinta-Harri 2005, 73–74.)

3.3 Varhaiskasvattajan rooli

Varhaiskasvatuksessa liikuntatuokioiden ohjaajan rooliin kuuluu mahdollistaa lasten liikunnallisten taitojen kehittyminen tarjoamalla lapselle hänen ikäkauteensa sopivia innostavia harjoitteita. Aikuisen tulee seurata, tarkkailla, tarttua tilanteisiin oikeaan aikaan, kannustaa, rohkaista sekä ohjata jokaista lasta yksilöllisesti (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 24). Positiivisen palautteen antaminen on lapsen onnistumisen kokemuksen kannalta tärkeää. Liikuntatuokion ohjaajan tulisi innostaa lapsia yrittämään ja tarjota lapsille onnistumisia leikin ja kokeilun kautta. (Asanti & Sääkslahti 2010,92.)

Liikuntaympäristön tulee olla turvallinen ja ohjaajan tulee pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisia vaaratilanteita. Ohjaaja toimii lapsille esikuvana, mallina, opettajana sekä innostajana. Esimerkin voima on tärkeä ja varhaiskasvattaja pyrkii innostamaan lapsia ilmaisemaan itseään tanssin ja liikunnan avulla. Ohjaajan aito innostus välittyy lapsiin, joten varhaiskasvattajan tulee itsekkin olla aidosti innostunut toteuttamistaan harjoitteistaan ja tuokioistaan. Lapsen luottamus varhaiskasvattajaa kohtaan vahvistuu, kun aikuinen kiinnostuu häntä kiinnostavasta asiasta ja asettuu yhteisiin tekemisiin ja kokemuksiin (Mäkelä & Jantunen 2011, 79).

Varhaiskasvattajan tärkein rooli lasten liikkumisen sekä taiteellisen kokemisen poluilla on olla läsnä, myötäelää lapsen kokemuksia ja tunteita sekä kuunnella lasta. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja kannustusta ja monet tilanteet on hyvä jälkikäteen purkaa keskustelemalla. Varhaiskasvattajan tulee olla kiinnostunut jokaisesta lapsesta ainutkertaisena ja erityisenä yksilönä. (Mäkelä & Jantunen 2011, 79.)

Jokainen lapsi tulee kohdata yksilönä ja samaan aikaan ottaa koko ryhmän toiminta huomioon. Alle kouluikäisten kanssa työskennellessä kaikki ei ymmärrettävästi aina mene suunnitelmien mukaan, joten varhaiskasvattajan tulee olla muuntautumiskykyinen ja vastata lasten odotuksiin, vaikka esimerkiksi hänen suunnittelemansa harjoitteen toteuttaminen ei ryhmässä onnistuisikaan. Ohjaajalla tulee siis olla taito muuntautua tuokion mukanaan tuoman tilanteen mukaan. Myönteisen ilmapiirin luominen ja positiivisen palautteen antaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Tanssikasvatuksessa ja luovassa liikunnassa, niin kuin taidekasvatuksessa yleensä, varhaiskasvattaja pyrkii kannustamaan lasta kuvailemaan tämän mielenmaisemaa ja tuomaan ääntään kuuluvaksi. On tärkeää, että lapsi tulee kuulluksi. Keskeisiä teemoja kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa onkin kuunteleminen, kommunikointi, keskusteleminen ja dialogi. Lapsen äänen voi saada kuuluviin ääntä korvaavien ja symbolisten ilmaisujen, esimerkiksi liikkeen ja tanssin, avulla. (Krappala 2004, 171.)

4 TANSSIKASVATUKSEN JA LUOVAN LIIKUNNAN MONET ULOTTUVUUDET VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatus määritellään pienten lasten eri elämän piireissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,11). Kasvatuspäämääräksi Varhaiskasvatussuunnitelmaan (2005,13) on kirjattu henkilökohtaisen hyvinvoinnin lisääminen, toiset huomioonottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Kaikki nämä varhaiskasvatuksen päämäärät toteutuvat tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan eri ulottuvuuksien kautta. Yhdistäessä tanssin ja luovan liikunnan sosiaalisen, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden, syntyy monimuotoinen ilmaisullisuus, joka syventää lapsen suhdetta niin itseensä kuin ympäristöönsä.

4.1 Fyysinen ulottuvuus

Kansainvälisten suositusten mukaan varhaiskasvatuskäisen lapsen tulisi liikkua päivässä vähintään kaksi tuntia kuormittavasti eli hengästyttävästi. Tällöin lapsi omaksuu jo varhain liikunnallisen elämäntavan ja ennaltaehkäisee monien sairauksien, kuten 2-tyyppin diabeteksen, sydän- ja verisuonitautien, tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä osteoporoosin syntymistä. Päivittäin tapahtuva, aktiivinen liikunta on välttämätöntä myös lapsen normaalin motoriikan, hengitys- ja verenkiertoelimistön sekä lihaksiston kehittymiselle. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 10.)

Nykypäivän lastentanssin ja luovan tanssin keskeinen vaikuttaja on Mary Joyce, joka on määritellyt Rudolph Labanin teoriaa hyödyntäen tanssin ulkoiset

peruselementit. Näitä elementtejä on neljä: tila, aika, voima ja keho. (Timonen 1995, 15.) Nämä elementit yhdistämällä syntyvät fyysiset puitteet niin tanssin, kuin luovan liikunnankin toteuttamiselle. Olennainen osa tanssia ja liikeilmaisua on tila, jossa toiminta toteutetaan. Tanssin avulla lapsi oppii hahmottamaan ympärillään olevaa tilaa, suuntia ja liikkeidensä ulottuvuutta. Hän oppii säätelemään liikkeensä tilaan sopiviksi ja huomioimaan muut tilassa liikkuvat. Parhaimmillaan lastentanssi ja luova liikunta auttavat lasta ymmärtämään ja hallitsemaan omaa voimankäyttöään sekä käyttämään sitä ilmaisukeinona.

Varhaiskasvatuksen liikuntatuokioiden ei tulisi olla sidoksissa vain päiväkodin jumppasaliin, vaan liikunnan toteuttamisessa tulisi hyödyntää ympäröivä alue ja sen tarjoamat mahdollisuudet, kuten päiväkodin piha, luonto ja alueen liikuntapaikat (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 23).

4.2 Psyykinen ulottuvuus

Liikuntatilanteet herättävät varhaiskasvatusikäisissä lapsissa usein vahvoja tunteita, joita he eivät kuitenkaan ole vielä kovin hyviä tunnistamaan (Pönkkö & Sääkslahti 2013, 462). Projektini yksi tärkeimpiä tavoitteita olikin rohkaista lapsia ilmaisemaan itseään tanssin avulla, ilman sanoja. Projektillani pyrin myös sosiokulttuuriseen innostamiseen kehon ilmaisullisen käytön myötä. Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteena on lisätä ihmisen omaa osallistumasta kulttuurilliseen kehitykseensä (Rinta-Harri 2005, 81).

Kun lapsi uskaltautuu ilmaisemaan itseään liikkuen ja tanssien, usko omiin kykyihin kasvaa. Onnistumisen kokemusten kautta lapselle kehittyy terve itsetunto. Kehollinen ilmaisu on vastapainoa suorittamiselle ja se tarjoaa lapselle

mahdollisuuden ajattomuuden kokemukseen (flow), joka on tärkeä tekijä lapsen itsetunnon rakentumisessa (Pönkkö & Sääkslahti 2013, 465).

Tavoitteellinen ja monipuolinen liikunta edellyttää tarkkaa pohdintaa yksittäistenkin liikuntatuokioiden sisällöille (Pulli 2013, 31). Varhaiskasvattajan on tärkeää suunnitella tuokionsa niin, että jokainen lapsi voi kokea onnistuvansa, eikä kukaan jää ulkopuoliseksi. Jokainen lapsi tulee huomioida niin yksilönä, kuin ryhmän jäsenenä. On tärkeää, että tanssi- ja liikuntatuokioiden aikana vallitsee ilmapiiri, jossa jokainen lapsi tuntee olevansa yhtä arvokas.

Sosiaalipedagogisen työn kannalta tarkasteltuna on tärkeää, että kasvattaja vahvistaa lapsen kehollista identiteettiä ja tukee sen kehitystä. Jokaisen oman kehonsa kokeminen ja sitä kautta syntyvä elämyksellisyys on henkilökohtaista ja lempeä suhtautuminen omaan kehoonsa synnyttää luottamuksen kokemuksen. (Rinta-Harri 2005, 77.) Tanssin ja luovan liikunnan kautta syntyy kokemuksia ja elämyksiä, jotka lapsi saattaa muistaa loppuelämänsä ajan ja parhaimmillaan lapsi saattaa voittaa mahdollisen esiintymisjännityksensä. Varhaiskasvattajan tehtävänä on huolehtia, että näiden kokemusten ja elämysten kautta syntyvät muistijäljet ovat positiivisia.

4.3 Sosiaalinen ulottuvuus

Kehokommukaatioon sisältyy erilaiset äänet, katse, eleet, ilmeet, asennot ja kehon liikkeet. Jo pienet lapset lukevat toisia ihmisiä heidän kehollisten eleidensä perusteella. Tanssin avulla lapsi oppii tulkitsemaan ja havainnoimaan sitä, kuinka toinen ihminen kohdataan ja kuinka häntä lähestytään. Ryhmässä liikkuesssa tullaan näkyväksi toisille leikinomaisella tavalla. (Rinta-Harri 2005, 78–79).

Liikkuessaan ryhmässä lapsi oppii kunnioittamaan toisen tilaa ja huomioimaan toiset lapset. Ryhmässä toimiessaan lapsi sisäistää yhteistyön merkityksen. Erilaisten kontaktiharjoitusten kautta, joita käytin myös syksyn 2013 tanssitunneilla, lapsi oppii luottamusta ja toisten hyväksymistä ja huomioimista. Ryhmässä toimiessaan lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Luonteva vuorovaikutus onkin perustana hyvän itsetunnon kehittymiselle (Toivakka & Maasola 2011,16). Vuorovaikutustaitojen kehittäminen on tärkeä osa tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan toteuttamisessa.

5 JOULUMAA -TANSSISADUN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN

5.1 Tanssisadun suunnittelu

KUVIO 2. Tonttutanssi.

”Eikä sinne matka silloin kovin kauan kestä,
Joulumaa jos jokaiselta löytyy sydäimestä”

(Joulumaa – Vainio/Kalaoja)

Idea toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyi vuoden 2013 alussa. Aloin kehittämään ideaa välittömästi, kun sain sekä Centria-ammattikorkeakoulun sekä Jokihelmen opiston hyväksynnän lähteä toteuttamaan tämän kaltaista projektia.

Itse tanssisadun juonellisen rungon sekä tanssituntien kulun suunnittelin kesän ja syksyn 2013 aikana, mutta ideat muuttuivat ja muotoutuivat matkan varrella. Suunnittelin jokaisen tanssitunnin kulun tarkasti ja pidin päiväkirjaa harjoitusten toteutumisesta.

Joulumaa – tanssisatu oli juonellinen noin 35 minuutin mittainen näytös. Tanssisadun juonen kehitin mukailemaan näytöksessä nähtäviä tansseja. Näytöksen alussa tyttö koristelee joulukuusen ja menee nukkumaan. Hänen unessaan seikkailee tanssivia pupuja, keijuja, tonttuja ja lumihiutaleita, jotka vetävät hänet mukaan tanssin lumoihin. Näytöksen lopussa keiju saattaa hänet takaisin unten maille ja herätessään tyttö huomaa, että joulukuusen alle on ilmestynyt lahjapaketti, joka ei ollut siinä hänen mennessään nukkumaan. Tyttö on ihmeissään: eikö se ollutkaan unta? Lopussa kaikki esiintyjät laulaisivat yhdessä Juha Vainion sanoittaman ja Katri Helena Kalaojan säveltämän Joulumaan.

5.2 Tanssisadun toteutus

Syyslukukauden 2013 aikana suunnittelin ja toteutin 12 lastentanssituntia 7-8 -vuotiaille tytöille. Tanssitunnit koostuivat alkulämmittelystä, esitystanssien harjoittelusta sekä loppurentoutuksesta tai vaihtoehtoisesti venyttelystä. Yksi harjoituskerta oli kestoaltaan 45 minuutin mittainen. Alkulämmittelynä käytin erilaisia liikunnallisia leikkejä ja improvisaatioharjoituksia. Ensimmäisten tuntien aikana painotin harjoitteissa toisiin tutustumista sekä ryhmäytymistä. Syksyn edetessä tuntien sisältö koostui pääasiassa esitykseen kuuluvien tanssikohtausten harjoittelusta.

Tanssitunnit toteutettiin Haapavedellä Mäkirinteen koulun liikuntasalissa. Ennen esitystä järjestimme vielä kenraaliharjoituksen, jossa esitys harjoiteltiin ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan läpi. Työelämänohjaajanani toimi tanssitaiteen maisteri ja Jokihelmen tanssikoulun opettaja Pia Varuhin-Palo. Syyslukukauden edetessä mukaan liittyi vielä isompien lasten tanssiryhmästä kahdeksan 9-11 vuotiasta lasta, joiden kanssa harjoittelimme muutaman kerran ennen esitystä. Yhteensä tanssijoita oli 31, joista 29 osallistui esitykseen.

Erään tanssitunnin päätteeksi lapset saivat piirtää väriliiduilla piirustuspaperille oman näkemyksensä siitä, miltä Joulumaa heidän mielestään näyttää. Piiruksista löytyi tuttuja hahmoja harjoittelemastamme esityksestä: puput, keijut ja tontut seikkailivat papereillakin. Nämä taideteokset säilytin laittaakseni ne näytöksen jälkeen Akustiikkataloon esille kahvituksen ajalla ihasteltaviksi.

Toiminnallisen opinnäytetyöprojektini esittäminen oli Centria-ammattikorkeakoulun ansiosta mahdollista esittää Ylivieskatalo Akustiikassa, sillä ammattikorkeakoulu sponsoroi vuokran. Lipputulot puolestaan mahdollistivat kahvi- ja joulutorttutarjoilun yleisölle esityksen päätteeksi. Suurin osa

puvustuksesta ja rekvisiitasta löytyi Jokihelmen tanssikoulun puvustamosta, jota sain vapaasti käyttää esityksen toteutuksessa.

Tarkoitukseni ei missään vaiheessa ollut järjestää näytöstä suurelle yleisölle, vaan kohderyhmänä olivat lähinnä lasten vanhemmat, sukulaiset ja tuttavat, joille on tärkeää nähdä lapsi esiintymässä. Kolmannen vuoden mediatekniikan opiskelija Pauli Sorvisto toteutti suunnittelemani tapahtumajulisteen, jota levitin sekä Ylivieskaan että Haapavedelle. Pauli Sorviston käsialaa oli myös ennen esitystä jaettu käsiohjelma, josta löytyi tanssien ja tanssijoiden nimet, esityksessä käytettyjen musiikkien sanoittajat ja säveltäjät sekä yhteistyökumppanit. Loin näytökselle tapahtumasivun myös Facebook-sovellukseen, jonne lisäsin kuvan tapahtumajulisteesta sekä näytöksen tiedoista.

Lasten innolla odottama esityspäivä koitti 14.12.2013 ja esitys onnistui mielestäni erinomaisesti. Katsojia oli paikalla 135, joista 35 oli lapsia. Esityksen kesto oli noin 35 minuuttia, joka ei ollut yleisön pienimmillekään liian pitkä aika istua paikoillaan ja keskittyä. Esityksen kesto oli sopiva myös nuorille tanssijoille. Tanssisatuun sisältyivät seuraavat kohtaukset: kuusenkoristelutanssi, puputanssi, joulukeijutanssi (KUVIO 1.), tonttutanssi (KUVIO 2.), lumihiihutaletanssi (KUVIO 3.), tontturock sekä Joulumaa-laulu.

Esityksen jälkeen yleisölle oli kahvitus, jonka aikana yleisö sai ihastella lasten Joulumaa-aiheisia piirustuksia pienen taidenäyttelyn muodossa. Myös joulupukki oli paikalla jakamassa lapsille karkkia ja joulumieltä. Akustiikassa oli esityksen jälkeen myös Centria-ammattikorkeakoulun esittelypöytä, jossa kaksi sosiaalialan opiskelijaa jakoivat informaatiota sosiaalialan koulutusohjelmasta. Tarjolla oli myös Centria-ammattikorkeakoulun makeisia ja ilmapalloja lapsille.

6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA NIIDEN TO- TEUTUMINEN

Tavoitteenani oli ennen kaikkea rohkaista lapsia ilmaisemaan itseään tanssin avulla. Tässä auttoivat roolit: pienten tanssijoiden oli helpompi eläytyä ja heittäytyä Joulumaahan pupuina, tonttuina, keijuina ja lumihietaleinä, kuin omina itsenään. Sosiokulttuurisesti tarkasteltuna ihmisen onkin luonnollista käyttää erilaisia materiaalisia välineitä toimintansa tukena (Munter 2013, 162). Projektin aikana tarkastelin, kuinka tanssi vaikuttaa lapsen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen käytökseen ja kehittymiseen. Tärkeintä projektin toteuttamisessa oli minulle kuitenkin ikimuistaisen elämyksen tarjoaminen lapsille. Tärkeintä ei ollut lasten fyysiset ja tanssilliset taidot tai niiden kehittäminen vaan se, että jokainen koki onnistumisen tunteita sekä musiikkiliikunnan ja tanssin riemua.

Jaoin lastentanssin ja luovan liikunnan tavoitteet kolmeen eri osa-alueeseen, joita tarkastelin toteuttaessani toiminnallista opinnäytetyöprojektiani. Nämä olivat fyysiset, sosiaaliset ja psyykkiset tavoitteet.

Tiivistetysti tavoitteena oli tuottaa lapselle iloa liikkumisesta musiikin, rytmin ja tanssin avulla. Samalla pyrittiin kehittämään lapsen luovaa mielikuvitusta, musikaalisuutta, vuorovaikutustaitoja sekä kehonhallintaa. Yksi taidekasvatuksen haasteista onkin lapsen ohjaaminen omintakeiseen persoonalliseen ajatteluun sekä rikastaa mielikuvituksen ja luovuuden maailmaa (Pentikäinen 2005/2006, 35).

6.1 Fyysiset tavoitteet

Lapsi harjoittelee motorisia taitoja ja toistaa opittuja tapoja liikkueessaan ja hermosto kehittyy sitä paremmin, mitä enemmän ja monipuolisemmin sitä käyttää. Hermoverkostot kehittyvät varhaislapsuuden aikana ja kasvattajan tulisikin kiinnittää huomiota lapsen monipuolisen hermoverkoston ja liikunnallisten perustaitojen kehittymiseen. (Asanti & Sääkslahti 2010, 86.)

Fyysisiin tavoitteisiin kuuluu koordinaation ja liikkuvuuden kehittyminen kehontuntemusta ja kehonhallintaa lisäämällä. Tanssin ja luovan liikunnan avulla lapsi oppii hahmottamaan ja hallitsemaan omia liikkeitään. Kehontuntemus ja tasapaino kehittyvät ja lapsi oppii ilmaisemaan itseään liikkumalla. Lapsi oppii myös havaitsemaan ympäristöään ja siellä tapahtuvia asioita.

Toteuttamani tanssituokiot koostuivat alkulämmittelystä, tekniikan harjoittelusta, varsinaisten tanssien harjoittelusta ja loppurentoutuksesta. Vaikka tanssitekniikan kehittyminen ei missään nimessä ollut tärkein tavoite projektissani, sain seurata lasten huimaa fyysistä ja motorista kehitystä. Lapset kehittyivät etenkin liikkeiden hallitsemisessa. Tanssissa on tärkeää myös huomioida ympäristö ja siellä liikkuvat. Lapset kykenivätkin nopeasti hahmottamaan, kuinka lähellä toista ihmistä pystyy tanssimaan.

6.2 Psyykkiset tavoitteet

Usein aikuisilta jää tiedostamatta, että lapsi voi ilmaista itseään myös kehollisesti. Kehollinen itseilmaisuus onkin monelle lapselle se luontaisin tapa ilmaista omia ajatuksiaan ja tunteitaan ja näin ollen tärkeä rakennusväline terveen itsetunnon kehittymiselle. (Asanti & Sääkslahti 2010, 88.) Tämän johdosta projektini

psykkisiksi tavoitteiksi nousi lasten itsetunnon kehittyminen ja vahvistuminen kehollisen itseilmaisun kautta.

Syksyn tanssituntien edetessä lasten rohkeus käyttää kehollista ilmaisua tanssissa ja luovassa liikunnassa kasvoi. Lapset rohkaistuivat ilmaisemaan itseään niin liikkein, kuin ilmeinkin. Jokaisen varmuus omasta tekemisestään kasvoi ja onnistumisen kokemukset olivat merkittäviä terveen itsetunnon kehittymisen kannalta. Arimmatkin lapset uskaltautuivat esiintymään, vaikka se heitä aluksi hieman jännittikin.

Tanssin sekä luovan liikunnan perusideana on tuottaa lapselle iloa, elämyksiä ja onnistumisen tunteita. Elämyksellisyys sekä sosiokulttuurinen innostaminen ovat suuressa osassa. Kehollisen ilmaisun tavoitteita ovat itsetuntemuksen vahvistaminen sekä oman identiteetin syventäminen (Rinta-Harri 2005, 74.) Koin merkittäväksi, että lapset uskaltautuivat syksyn edetessä yhä rohkeammin käyttää kehollista ilmaisua tunteidensa ja ajatuksiensa tulkkinä.

6.3 Sosiaaliset tavoitteet

Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan lapsen taitoja toimia sosiaalisessa kanssakäymisessä. Empatiakyky on osa sosiaalisia taitoja ja sen avulla lapsi havainnoi toisten tunteita, ajatuksia ja aikomuksia.

Lastentanssin ja luovan liikunnan sosiaalisiksi tavoitteiksi projektissani määrittelin myönteisten kokemusten syntymisen vuorovaikutuksen kautta. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen on aina merkittävässä roolissa lasten kanssa työskennellessä. Tanssi, tässä tapauksessa, on ryhmässä tapahtuvaa toimintaa, jossa

yhteistyö ja kommunikaatiokyvyt kehittyvät. Varhaiskasvatusympäristö saattaa olla lapselle ensimmäinen paikka, jossa hän kommunikoi toisten lasten kanssa, joten ryhmässä toimimisen hallitseminen on tärkeää opetella.

Toiminnallista opinnäytetyötäni toteuttaessani ryhmäni ryhmäytyi hienosti yhteen. Kukaan ei jäänyt ulkopuoliseksi ja kaikki harjoittelivat yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Lapset kokivat onnistumisen ja oivaltamisen tunteita joka tunnilla. Esiintyminen oli osalle lapsista ensimmäinen kerta. Jokainen kuitenkin voitti jännityksensä ja esiintyi reippaasti lavalla.

7 PROJEKTIN ARVIOINTI

7.1 Projektista saatu palaute

Sekä syyslukukauden puolella välissä, että joulukuun viimeisellä tunnilla ennen näytöstä pyysin lapsilta palautetta ”palautehymiön” muodossa. Palautehymiön toisella puolella oli yksinkertaisesti hymynaama ja toisella surunaama. Palautehymiötä kierrätettiin piirissä ja jokainen sai vuorollaan kertoa, miksi valitsi juuri tämän puolen palautehymiöstä. Molemmilla kerroilla kaikki lapset valitsivat hymynaaman. Koin palautehymiön toimivaksi ja aion käyttää sitä myös jatkossa työskennellessäni varhaiskasvatuksessa, sillä näin jokainen lapsista saa tilaisuuden kertoa omista kokemuksistaan.

Palautetta ja lasten kokemuksia tanssisadun toteuttamisesta ja itse esityksestä keräsin myös lähettämällä jokaiselle tanssijalle esityksen jälkeen tammikuun alussa postitse palautekyselyt, joissa kysyin seuraavia asioita:

- Tanssijan ikä
- Mikä oli mukavinta tanssisadun toteuttamisessa?
- Mikä jäi erityisesti mieleen?
- Millainen kokemus Akustiikkasalissa esiintyminen oli?
- Muuta?

Palautekyselyihin vastauksia tuli 21 kpl, eli noin 72 % kaikista harjoituksiin ja näytökseen osallistuneista lapsista.

En ollut ikinä kokenut niin jännää ja kivaa.
(Tanssija 8v.)

Yleisön taputus jäi mieleen, kuului niin iso ääni. Oli hienon tuntuista.
(Tanssija 7v.)

Oli kivaa mennä lavalle ja nähdä paljon tuttuja. Tanssiminen on kivaa!
(Tanssija 7v.)

KUVIO 3. Lumihiutaletanssi

Kyselyn vastauksia lukiessani, ymmärsin, kuinka suuri asia pikkutanssijoille oli ollut esiintyä isossa Akustiikkasalissa vanhempiansa ja sukulaistensa edessä. Moni kirjoitti, kuinka jännittävää oli nähdä tuttuja yleisön joukossa. Lapset olivat kokeneet juuri yleisön, aplodit, valot ja puvustuksen erityisen mieleenpainuviksi,

vaikkakin jännittäviksi asioiksi Akustiikkasalissa esiintyessään. Mukavimmiksi asioiksi tanssisatu-projektissa lapset mainitsivat harjoitukset, tanssien roolit, puvustuksen ja itse esityksen. Pupujen korvat olivat palautekyselyiden vastausten mukaan erityisen suuressa suosiossa. Esitys oli lasten mielestä ollut sopivan mittainen, jonka pienimmätkin olivat jaksaneet ja malttaneet.

Yleisö oli kirjoittanut palautetta myös näytöksen tapahtumasivulle Facebookiin näytöstä seuraavana päivänä 15.12.2013. Oli mielenkiintoista saada myös yleisön palautetta ja huomata, kuinka pienten tanssijoiden ilo ja innostus tekemisestään oli välittynyt katsomoon asti.

Olipa ihana! Suloisia pieniä tanssijoita tanssimassa niin hienosti!

Kiitos ihanasta elämyksestä Haapaveden tanssijoille! Tämä kokemus jättää heille varmasti koko elämänikäisen jäljen sieluun ja kehoon.

Kiitos omasta ja tyttären puolesta! Todellakin uskomaton ja unohtumaton kokemus lapsille, hienon työn olet tehnyt!
(Tanssisatuun osallistuneen lapsen äiti)

Vastauksista päätellen Joulumaa-tanssisatu oli ollut niin esiintyneille lapsille, kuin yleisöllekin mieluisa kokemus, joka jätti heille hyviä muistoja ja kokemuksia tanssikasvatuksesta sekä luovasta liikunnasta. Usea tanssijoiden vanhempi oli kirjoittanut palautekyselyyn terveisensä, joissa he kiittelivät tällaisen projektin toteuttamisesta.

7.2 Oman oppimisen arviointi

Onnistuin mielestäni hyvin toiminnallisen opinnäytetyöni suunnittelussa ja toteuttamisessa. Olin tyytyväinen toteuttamiini tanssitunteihin ja ennen kaikkea

lopputulokseen eli Joulumaa-tanssisadun näytökseen. Sain esiintyneiden lasten vanhemmilta paljon positiivista palautetta ja he kertoivat, kuinka tärkeä asia Joulumaa-tanssisatuun osallistuminen oli heidän lapsilleen ollut. Se lämmitti mieltäni erityisen paljon. Suuri vahvuus toiminnallisen opinnäytetyöni toteuttamisessa oli juuri vanhempien yhteistyöhalukkuus. Heidän ansiostaan oli mahdollista kuljettaa pienet tanssijat esityspäivänä Haapavedeltä Ylivieskan Akustiikkasaliin ja he auttoivat myös puvustuksessa. En usko, että projektin toteuttaminen olisi onnistunut ilman vanhempien innostusta ja yhteistyötä.

Tanssituntien pitämisen syyslukukaudella 2013 myötä sain myös itsevarmuutta tanssillisten ja liikunnallisten tuokioiden toteuttamiseen. Opin myös entistä paremmin huomioimaan lasten ideat ja ajatukset huomatessani, kuinka hienoja oivalluksia lapsilta voi tulla.

Projekti-ideani oli näin jälkeensä ajateltuna hyvin kunnianhimoinen ja matkan varrella mietin monta kertaa, onnistunko tanssisadun toteutuksessa. Esityksen jälkeen onnistumisen tunne olikin suuri ja tunsin, että olin ylittänyt itseni.

Pyri kuuhun.
 Jos osut harhaan,
 putoat keskelle tähtiä.
 (Les Brown)

Opinnäytetyöni teoreettista osuutta kirjoittaessa perehdyin varhaiskasvatuksen liikunta- ja taidekasvatuksen perusteisiin ja julkaisuihin. Nämä antoivat minulle teoreettista tietoa liikunnan sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen merkityksestä lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle ja kehitykselle. Koen näin saaneeni lisävalmiuksia lasten liikuntatuokioiden ohjaamiseen. Toiminnallista opinnäytetyötä toteuttaessa yllätyin siitä, kuinka paljon työtä tällainen projekti

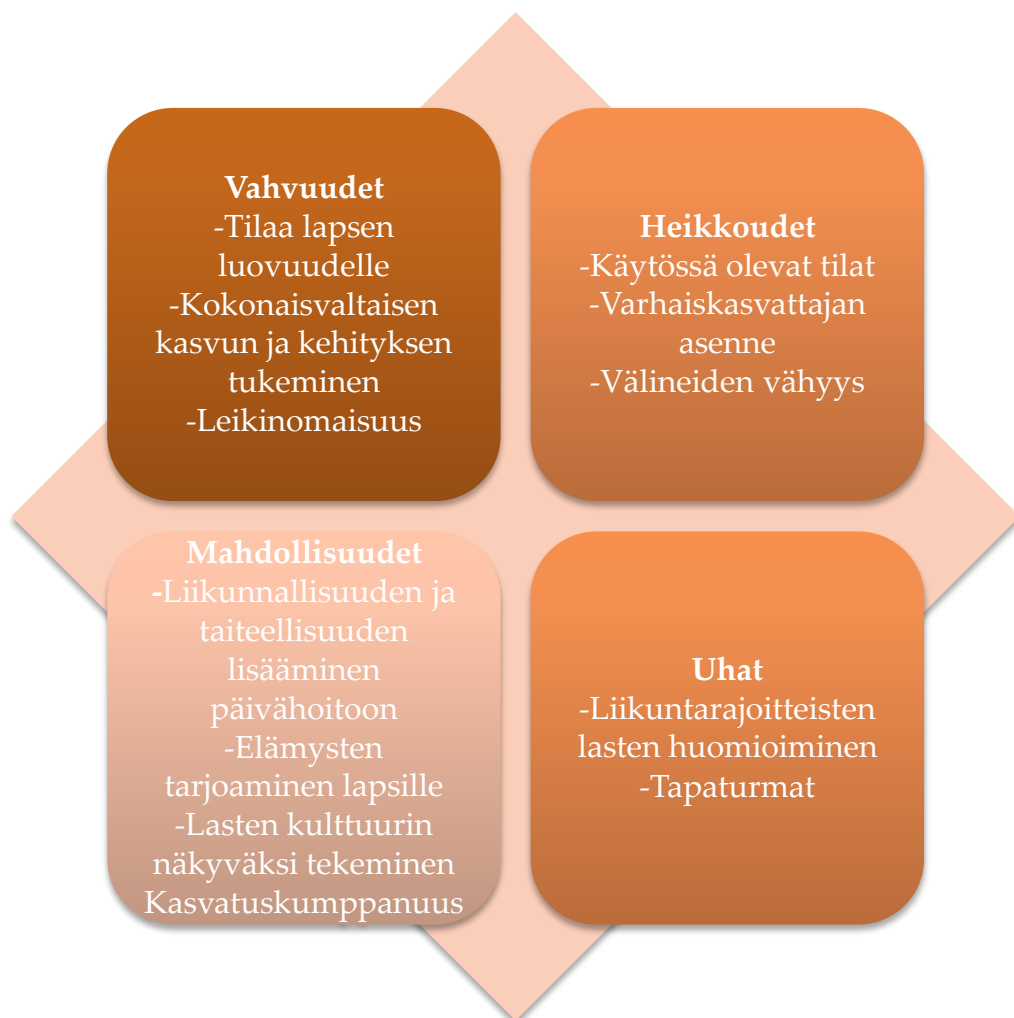
vaati ja kuinka monta asiaa piti tapahtumaa suunnitellessa ottaa huomioon. Tanssituntien suunnittelu, toteutus, rekvisiitan hankkiminen, kahvituksen järjestäminen sekä mainonnan suunnittelu ja toteutus veivät enemmän aikaa, kuin olin osannut kuvitellakaan. Jos olisin etukäteen osannut ennakoida työmäärän, en usko, että olisin lähtenyt toteuttamaan projektia yksin. Iso työmäärä tuotti kuitenkin suuren elämyksen niin minulle, esiintyneille pienille tanssijoille kuin katsojillekin. Toivon, että onnistuin tavoitteissani ja lapsille jäi lämmin ja positiivinen muisto esiintymisestä Akustiikkasalissa. Toiminnallista projektin toteuttamisen ohella oli mielenkiintoista perehtyä alan kirjallisuuteen ja tarkastella ilmiöitä käytännössä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

8.1 SWOT-analyysi tanssikasvatuksen sekä luovan liikunnan käytöstä varhaiskasvatuksessa

Tällä SWOT-analyysillä pyrin kuvaamaan ja havainnollistamaan tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia varhaiskasvatuksessa omien kokemusteni perusteella. (KUVIO 1.)

KUVIO 1. SWOT-analyysi tanssikasvatuksen sekä luovan liikunnan käytöstä varhaiskasvatuksessa.

Tanssikasvatus ja luova liikunta voivat parhaimmillaan tukea positiivisesti lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Ne tarjoavat tilan ja toteuttamisväylän lapsen itseilmaisulle ja luovuudella. Ne voivat myös parhaimmillaan vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetunnon kehitykseen. Leikinomaisuutta tukemalla tanssista ja luovasta liikunnasta tulee lapselle kulttuurillinen kokemus lapselle ominaisten toimintatapojen kautta.

Päiväkodeissa kyseisen ilmaisu- ja liikuntamuodon käyttöä voi rajoittaa tarkoitukseen riittämättömät tilat. Kaikista päiväkodeista ei välttämättä löydy omaa salia, jolloin tilan löytäminen tanssin ja luovan liikunnan toteuttamiseen voi olla haastavaa. Tilojen ahtauden ja välineiden vähyyden varhaiskasvattaja voi ratkaista jakamalla lapset pienryhmiksi (Pönkkö & Sääkslahti 2013, 469). Tanssi ei kuitenkaan aina vaadi suurta tilaa, vaan tuokioita voi toteuttaa myös pienemmässä tilassa tai esimerkiksi ulkona.

Myös varhaiskasvattajan asenteella tanssia ja luovaa liikuntaa kohtaan on ymmärrettävästi suuri merkitys sen toteuttamisessa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvattajia tulisikin rohkaista kokeilemaan erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä taidekasvatukseen toteuttamiseen päiväkodeissa ja näin lisätä heidän tietämystään tanssin ja luovan liikunnan eduista ja hyödyistä. Moni voisi yllättyä.

Tanssin ja luovan liikunnan lisäämisellä varhaiskasvatuksessa saataisiin tehokkaasti monipuolistettua sekä lisättyä päiväkodeissa toteutuvaa liikunnallisuutta ja taiteellisuutta. Se toisi elämyksellisyyden vahvemmin päiväkoteihin ja antaisi lapsille mahdollisuuden tehdä omaa toimintakulttuuriaan näkyväksi liikeilmaisuin. Varhaiskasvattajan tulee kertoa vanhemmille liikunnan merkityksestä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja tukea näin lapsen hyvinvointia edistävän, vanhemman ja varhaiskasvattajan välisen kasvatuskumppanuuden kehittymistä (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 32).

Tanssin ja luovan liikunnan toteutuksessa tulee tietenkin ottaa huomioon jokaisen lapsen fyysinen pystyvyys ja toteuttaa tuokio niiden puitteissa. Tanssia ja luovaa liikuntaa on mahdollista ja usein myös suotavaa toteuttaa liikuntarajoitteisen lapsen kanssa, mutta tällöin on hyvä keskustella asiasta lasten vanhempien kanssa ja mahdollisesti myös vammaa tai liikuntarajoitetta hoitavan lääkärin tai fysioterapeutin kanssa.

Niin kuin liikuntatuokioissa aina, myös tanssissa ja luovassa liikunnassa tulee pyrkiä ennaltaehkäisemään tapaturmat. Turvallisuus on aina varhaiskasvattajan vastuulla ja hänen tulee tutustua tilaan ennen tuokion toteuttamista varmistaakseen sen turvallisuus ja huomatakseen mahdollisia vaaratilanteita aiheuttavat esineet ja paikat. Mahdollisiin tapaturmiin tulee kuitenkin aina varautua kuljettamalla mukana ensiapulaukku, joka sisältää kattavasti ensiaputarvikkeita pienten tapaturmien hoitoon.

8.2 Yhteenveto

Tanssikasvatus ja luova liikunta sisältävät niin fyysisen, psyykkisen, kuin sosiaalisenkin ulottuvuuden, joilla kaikilla on merkittävä vaikutus lapsen hyvinvointiin. Lapsi on luotu liikkumaan ja varhaiskasvattajan tulisi tarjota lapselle mahdollisuus liikkumiseen ja taiteelliseen kokemiseen. Sosiaalipedagogisella lähestymistavalla tarkasteltuna tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan tavoitteita ovat toiminnallisuuden, yhteisöllisyyden sekä elämyksellisyyden lisääminen (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 110).

Liikkuminen ja taiteellinen kokeminen lapsen luontaisina tapoina toimia tulevat tavalla tai toisella esiin jokaisessa varhaiskasvatuksen perusteoksessa ja varhaiskasvattajien tulisi kiinnittää huomiota siihen, että varhaiskasvatusympäristö tarjoaa lapselle mahdollisuuden toteuttaa itseään edellä mainituilla tavoilla.

Mielestäni onnistuin projektin toteutuksessa ja sille asettamani tavoitteet täyttyivät. Projektin aikana esille nousivat tanssikasvatuksen ja luovan liikunnan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Itse näytöksessä korostui elämyksellisyys, sosiokulttuurinen innostaminen sekä lasten kulttuurin näkyväksi tekeminen. Kaiken kaikkiaan, olen todella tyytyväinen, että toteutin tämän Joulumaa-tanssisadun toiminnallisena opinnäytetyönäni.

LÄHTEET

Aho, M. 2010. Tanssikasvatus – oppiaineen olemusta etsimässä. Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu 2010. Tanssinopettajan (AMK) tutkinto.

Anttila, E. 2009. Tanssii tätien kanssa – luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & Välimäki A-L (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

Asanti, R. & Sääkslahti A. 2010. Liikuntaa monipuolisesti päiväkodissa. Teoksessa Korhonen, R., Rönkkö M-L. & Aerila, J. toim.) 2010. Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö.

Krappala, M. 2004. Avoin tila lapsen ja aikuisen välillä. Teoksessa Sava, I., Vesanen, V. & Laukkanen (toim.) Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Jyväskylä: PS-kustannus

Lapsen oikeuksien sopimus. 1989. 31. artikla. YK.

Munter, H. 2013. Alle 3-vuotiaiden leikki, kuvittelu ja lasten aloitteisiin tarttuva narratiivinen pedagogiikka. Teoksessa Karila, K. & Lipponen, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino

Mäkelä, J. & Jantunen T. 2011. Lapsen kasvu ihmisyyteen ja yhteisöllisyyteen. Teoksessa Jantunen, T. & Lautela, R. Lapsilähtöinen esiopetus. 2011. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro

Pentikäinen, L. 2005/2006. Kuvataidekasvatuksen poluilla. Teoksessa Tarkkonen, T. & Sassi, P. Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Helsinki: Cosmoprint.

Pulli, E. 2013. Lupa liikkua. Liikuntaleikkejä ja -tuokioita varhaiskasvatukseen. Lasten keskus.

Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2013. Liikuntapedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rinta-Harri, A. 2005. Kehollinen ilmaisu sosiaalipedagogiikan ammattipätevyytenä. Teoksessa Ranne, K., Sankari, A., Rouhiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. (toim.) Sosiaalipedagoginen ammatillisuus – Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. satakunnan ammattikorkeakoulu. Pori: Satakunnan painotuote.

Ruokonen, I. 2005/2006. Taide lapsen elämänilmauksena. Teoksessa Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Tarkkonen, T. & Sassi, P. Helsinki: Cosmo print

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki A-L (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. 2.painos.

Timonen, L. 1995. Alkuopetuksen tanssitaidekasvatus. Teoksessa Laine, V. (toim.) 1995. Koulu tanssii 1-2. Opetushallitus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Toivakka, S. & Maasola, M. 2011. Itsetunto kohdalleen! Harjoituksia itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Juva.

Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Helsinki.

Viitala, M. 1998. Tanssia elämyksen ehdoilla – lasten ja nuorten tanssin luovia prosesseja. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva.